

**Valtuustoaloite: Ylöjärven tulisi ottaa päätöksenteossa käyttöön ikävaikutusten arviointi /
hyvinvointilautakunnan lausunto**

Kaupunginvaltuusto 08.09.2025 § 108

”Yli 64-vuotiaiden osuus ylöjärveläisistä on reilu viidesosa, 19.5 %, kaikista ylöjärveläisistä. Ikääntyneiden määrä kasvaa Ylöjärvellä ja yli 64-vuotiaiden määrän on ennustettu vuonna 2035 olevan 24.1% (tilastokeskuksen väestöennuste). Väestön ikääntymiseen liittyvien tarpeiden seuraaminen ja niihin vastaaminen kaikessa kaupungin päätöksenteossa tulee korostumaan tulevina vuosina.

Ikääntymisen megatrendiin tulee varautua ja ikävaikutukset nähdä keskeisenä osana päätöksentekoa. Päätösten ennakko vaikutusten arvioinnin tulisi olla jo nyt osa kaikkea ylöjärveläistä päätöksentekoa. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos suosittaa ihmisiin ja eri väestöryhmiin kohdistuvien vaikutusten ennakkoarvioinnin käyttöönottoa. Ylöjärvellä on onnistuneesti edistetty lapsivaikutusten arviointia, ja ikävaikutusten arvioinnin ottaminen käyttöön olisi jatkumo tälle työlle.

Ikääntyneen väestönsä huomioiva kaupunki tunnistaa iäkkäiden ihmisten tarpeet ja voimavarat sekä tukee heidän aktiivisuuttaan, hyvinvointiaan ja turvallisuuttaan. Ikäystävälliset asuinympäristöt ovat viihtyisiä, helposti hahmotettavia ja esteettömiä. Liikkumisen mahdollisuuksiin, opasteisiin, kulkuväyliin ja käveltävyyteen on kiinnitetty erityistä huomiota.

Kaupungin toiminnoilla luodaan edellytykset iäkkään ihmisen arjessa pärjäämiseksi ja kykyyn toimia yhteisöissä. Ikääntyneet huomioivan kaupungin palvelut ja rakenteet tukevat ikäntyvien ja vanhojen ihmisten toimijuutta ja kotona pärjäämistä. Myös digitaalisia palveluita voidaan kehittää poistamalla digiesteitä palveluissa.

Hyvin suunniteltu kaupunkiympäristö mahdollistaa eri toimintakyvyn haasteiden kanssa pärjäämistä kaiken ikäisillä. Kaupungin palveluilla ja demokratiatyöllä on mahdollisuus tukea iäkkäiden osallisuutta laajasti. Ikävaikutusten arvioinnissa on myös hyvä tunnistaa iäkkäiden moninaisuus.

Lapsiystävällinen kunta-hankkeen myötä tulee päätöksiin lapsivaikutusten arviointi. Koska meillä on Ylöjärvellä runsaasti myös ikäihmisiä, sosialidemokraattinen valtuustoryhmä esittää, että kaupungin päätöksenteossa otetaan käyttöön ikävaikutusten arviointi.

Sosialidemokraattinen valtuustoryhmä ym.”

Toimivalta:

Hallintosääntö 32 §

Päätös:

Kaupunginvaltuusto päätti lähettää em. valtuustoaloitteen kaupunginhallituksen valmisteltavaksi.

Kaupunginhallitus 29.09.2025 § 316

Toimivalta:	Hallintosäätö 32 §
Esittelijä:	Kaupunginjohtaja
Päätösehdotus:	Kaupunginhallitus päättää lähettää valtuustoaloitteen hyvinvointilautakunnalle, tekniselle lautakunnalle ja ympäristölautakunnalle lausuntoa varten.
Päätös:	Hyväksyttiin.

Hyvinvointilautakunta 05.11.2025
395/00.01.03/2025

Valmistelija: Hyvinvointipäällikkö Suvi Saarinen

Seloste ja perustelut: Kunnissa päätösten vaikutusten ennakkoarviointi on lakisääteistä ja osana talouden ja toiminnan suunnittelua sekä toteutuksen arviointia. Sillä tarkoitetaan päätösesityksien ja tavoitteiden vaikutusten arviointia etukäteen ja vaikutusten tarkastelua eri näkökulmista. Näkökulmia voivat olla esimerkiksi asukkaat, talous, kuntaorganisaatio, tai elinkeinoelämä. Ympäristövaikutusten sekä asukkaiden hyvinvointiin kohdistuvien päätösten arviointi ovat kunnille lakisääteisiä (mm. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021 6§).

Ylöjärven kaupungissa toteutetaan päätöksien ennakkoaiikutusten arviointia ja nykyisessä kaupunkistrategiassa osallistava päätöksenteko on osa sisältöä. Ylöjärvellä päätösten ennakkoaiikutusten arviointi toteutetaan tällä hetkellä valmistelukohtaisesti ilman tiettyä arviointityövälinettä. Näin varmistetaan, että päätöksenteossa huomioidaan kaikki keskeiset näkökulmat mahdollisimman kattavasti, kunkin valmisteltavan päätöksen erityistarpeet huomioiden.

Ylöjärven kaupunginvaltuusto on käsitellyt kokouksessaan 07.02.2022 (§ 10) valtuustoaloitteen päätöksenteon vaikutusten arvioimiseksi, jonka vastauksissa todetaan, että eri päätösvalmisteluissa toteutetaan vaikutusten ennakkoarviointia, kuten palveluverkkoselvityksissä. Vastauksissa ehdotettiin suunnitelmallisempaa ja yhtenäisempää lähestymistapaa sekä erilaisten olemassa olevien mallien käyttöä, kuten sähköinen työväline ”EVA”- käyttöä (Kuntaliitto).

Valtuustoaloitetteessa ehdotettu Ikävaikutusten arviointi sisältyy osaksi laajempiin ihmisiin kohdistuviin päätösten vaikutusten arviointeihin. Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi on kokoava käsite, joka sisältää eri ikäryhmiä koskevia, mutta lisäksi esimerkiksi mielenterveys- ja yhdenvertaisuusvaikutusten arviointia. Kuten valtuustoaloitteessa todetaan lapsivaikutusten arviointi on yksi vaikutusten arvioinnin väline ja se voidaan liittää osaksi Lapsiystävällinen kunta -mallin mukaisia toimia. Ylöjärven kaupunki on mallin kandidaattivaiheessa ja toteuttamassa ensimmäistä toimintasuunnitelmaansa. Alkuvaiheessa pidettiin tärkeänä perehtymistä lasten oikeuksiin ja osaamisen kasvattamista, minkä vuoksi lapsivaikutusten arviointia työvälineenä ei suoraan sisällytetty ensimmäiseen toimintasuunnitelmaan ja päätöstä sen systemaattisesta käytöstä ei ole tehty. Tästä huolimatta Ylöjärven kaupungin hallinnossa päätösten vaikutukset lapsiin ja eri ikäisiin asukkaisiin huomioidaan jo osana hyvää hallintoa ja valmistelua edellä kuvatun mukaisesti. Tästä esimerkkinä Perusopetuksen palveluverkkomuutosta koskeva valmistelu Kaupunginvaltuusto 11.11.2024 § 98.

Ikääntyneiden vaikutusmahdollisuuksia voidaan tukea eri tavoin ja päätöksenteossa huomioida ikääntyneiden näkemyksiä. Ylöjärven kaupungin vanhus- ja vammaisneuvosto toimii kuntalain 27 § ja 28 §:ään perustuen kaupungin ikääntyneiden ja vammaisten, heidän omaistensa sekä järjestöjensä osallistumis- ja yhteistyöelimenä. Neuvostolla on mahdollisuus vaikuttaa Ylöjärven kaupungin eri toimialojen suunnitteluun, valmisteluun ja seurantaan asioissa, jotka koskevat ikääntyneiden ja vammaisten hyvinvointia, terveyttä, osallisuutta, elinympäristöä, asumista, liikkumista ja päivittäisiä toimintoja. Neuvosto voi tehdä ehdotuksia palvelujen kehittämisestä ja hyvinvointilautakunnalle sekä muille hallintoelimille ja lisäksi neuvostolta pyydetään lausuntoja ja kannanottoja sekä näkökulmia päätösvalmistelun tueksi. Juuri toimikaudensa aloittaneen vanhus- ja vammaisneuvoston kanssa toimintakulttuuri on hyvä rakentaa alusta asti vuorovaikutteiseksi.

Yleisesti asukkaiden osallisuuden edistämiseen on kunnilla monia mahdollisuuksia ja osallisuus tarkoittaa myös eri osapuolten näkökulmien kuulemistä ja ymmärtämistä. Toteutuakseen asukasosallisuus edellyttää vuorovaikutuksen jatkuvuutta ja monipuolisten menetelmien käyttöä. Menetelmistä esimerkkeinä ovat mielipidekyselyt ja asukastilaisuudet, joita Ylöjärvellä on toteutettu ikääntyneille osana hyvinvointiohjelman laatimista ja hyvinvointilautakunnan hallinnoimien perintövarojen käyttösuunnitelmia. Lisäksi tehdään tiivistä yhteistyötä paikallisten eläkeläis- ja seniorijärjestöjen kanssa.

Toimivalta:	Hallintosääntö 100§, 36.
Lisätietoja päätöksestä:	Hyvinvointipäällikkö Suvi Saarinen, p. 044 481 1471, etunimi.sukunimi@ylojarvi.fi>
Esittelijä:	Sivistysjohtaja
Päätösehdotus:	Hyvinvointilautakunta päättää antaa lausuntonsa aloitteeseen edellä olevan selosteosan mukaisena.
Päätös:	